

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İktüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 18.11.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Demokratik toplumun en önemli kriterlerinden biri olan barışçıl toplanma ve gösteri özgürlüğü hakkı aynı zamanda ekonomik çıkarların savunulmasından siyasi fikirlerin ifadesine, sanatsal faaliyetlerde bulunmaktan adaletsiz uygulamalara tepki göstermeye kadar uzanan sivil, ekonomik, politik ve sosyal hakların tanınması, uygulanması ve savunulması için kullanabilecek bir araçtır ve uluslararası hukuk koruması altındadır. Barışçıl toplanma ve gösteri hakkı kamuya açık alanlar da dahil olmak üzere tek başına veya başkalarıyla birlikte barışçıl toplanma, protesto, grev, oturma eylemi, gösteriler vb. düzenleme ve bunlara katılma hakkını içerir. Bu hak aynı zamanda anayasal güvence altındadır. Ayrıca bunun yanı sıra yasal zeminde nispeten düzenlenen bu hakkın uygulamada tamamen yok sayıldığına ve bilhassa OHAL dönemi sonrasında yasaklamaların giderek artışına şahit olmaktayız. OHAL dönemi sonrasında il valilikleri herhangi bir toplumsal gündemi gerekçe yaparak 30 günlük eylem etkinlik yasağı getirmektedir. Valiliklerin dayanak olarak aldığı 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nın 17'nci maddesindeki, 'Bölge valisi, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı geçmemek üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir' hükmüne göre dahi bakıldığında bu uygulamanın keyfiyete dönüştüğü açıktır.

Madde metninde dahi valilerin yetkisi belirli bir toplantı ile sınırlandırılmış olduğu halde valilerin tüm toplantıları yasaklama kararları verdikleri gözlemlenmektedir. Yani uygulamada esasen demokratik kriterlere örtüşmeyen yasa metni dahi geniş yorumlanarak keyfi bir biçimde yurttaşların toplanma hakları yasaklanmaktadır. Bu uygulama Diyarbakır-Mardin-Van illerinde belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine kayyım atanması ile çeşitli illerde uygulanmaya başlanmıştır. Keza Suriye'nin kuzeyine yönelik operasyon yahut başka herhangi bir toplumsal gelişme valiliklerce bu yönlü kararlar alınmasına gerekçe gösterilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Vilayetlerde toplantı ve yürüyüşleri belli bir süre ile yasaklanması yönünde bir genelge yayınlamış mıdır? Şayet böyle bir genelge mevcut ise kapsamı nedir?
- 2) Alınan kararların bazı dönemlerde şehre dışarıdan girişleri de kapsamasının izahı nedir? Ülkede ilan edilmemiş bir olağanüstü hal mi vardır?
- 3) Valiliklerce alınan toplantı ve gösterilerin yasaklanmasına dair kararlar Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı değil mi?
- 4) Anayasaya aykırı yasaklama kararları alan valiler için adli ve idari işlem yapılacak mıdır?
- 5) Bu uygulamalar olağanüstü hal uygulaması olduğuna göre, olağanüstü hal kararı alınmış vilayet var mıdır? Şayet OHAL kararına konu bir vilayet yok ise bu uygulamanın dayanağı nedir? Dayanağı olmayan bu idari işlemlerin sorumlusu kimdir? Bu talimatlar Cumhurbaşkanlığı tarafından mı verilmektedir?
- 6) Son üç yıl içerisinde toplam kaç il ve ilçede kaç gün yasaklama kararı verilmiştir?
- 7) Yasaklama kararı verilen il ve ilçeler hangileridir? Yasaklama kararı gerekçeleri ve konuları nelerdir?
- 8) Yasaklama kararı verilmeyen gün sayısı nedir?

- 9) Mardin, Diyarbakır ve Van'da son üç yılda yasak olmayan gün sayısı nedir?
- 10) Hak ve özgürlükler somut ve yakın bir tehlike olmadığı müddetçe kısıtlanamaz iken valilikler neden olasılıkları gerekçe göstererek keyfi bir biçimde kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlamaktadırlar? Bu yetkiyi nerden almaktadırlar?
- 11) Valiliklerce alınan yasaklama kararları ile toplumun iktidarın uygulamalarına yönelik eleştirileri mi bastırılmak istenmektedir?
- 12) İktidarın toplumdan bir endişesi mi vardır? Toplumun endişelenmesine yol açacak toplumsal gelişmeler bilinmesine rağmen neden bunda ısrar edilmekte ve hukuk ilkelerinden taviz verilmektedir?
- 13) Hukuk devleti ilkelerinin gereğinin yapılması ve Anayasal güvence altında olan hakların temini için bir çalışma yürütecek misiniz?